

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

Олена Майданик

**Методичні рекомендації до
написання
курсової роботи
з методики навчання
громадянської та
історичної освітньої галузі**

Вінниця – 2022

УДК378.093.2.016 : 3

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
(протокол № 5 від 15 грудня 2022 року)

Рецензенти: Мазуркевич В. В., спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист Комунального закладу вищої
освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Струкевич О. К., доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри філології та гуманітарних наук
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Майданик О. В.

Курсові роботи з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі. Методичні рекомендації. Олена Василівна Майданик. Вінниця : ВГПК, 2022. 40 с.

У посібнику висвітлені основні відомості та вимоги до написання курсової роботи з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі, дана характеристика змісту роботи, запропоновані зразки правильного оформлення курсової роботи.

Для здобувачів вищої освіти та викладачів факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні вимоги	6
2. Структура курсової роботи	8
3. Вимоги до змісту курсової роботи	8
3.1. Титульний аркуш	9
3.2. Зміст	9
3.3. Вступ	9
3.4. Основна частина	10
3.5. Висновки	12
3.6. Список використаних джерел	12
3.7. Додатки	13
4. Правила оформлення курсової роботи	13
4.1. Загальні вимоги	13
4.2. Нумерація	14
4.3. Таблиці	15
4.4. Ілюстрації	16
4.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	16
4.6. Оформлення списку використаних джерел	18
4.7. Додатки	18
5. Етапи виконання курсової роботи	19
6. Терміни здачі кожного етапу та захисту курсової роботи	22
7. Рецензування і захист курсової роботи	22
8. Критерії оцінювання курсової роботи	23
9. Додаткові вказівки до написання курсової роботи	24
10. Список використаної літератури	26
11. Додатки	28

Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі відносно нова у педагогічній науці. Її розвиток обумовлений введенням у навчальний план початкової школи навчальної дисципліни «Я досліджую світ» відповідно до державного стандарту початкової загальної освіти.

Метою викладання дисципліни є:

- розкриття наукових концепцій, дидактико-методичних понять, методів та технологій уроку «Я досліджую світ»;
- надання допомоги студентам у процесі оволодіння професійною компетентністю, формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток учня, формування його соціальної і громадянської компетентностей шляхом засвоєння різних видів соціального досвіду, що складається із загальнолюдських та національних цінностей, соціальних норм, громадянської активності, прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій і різних думок;
- розкриття процесу гуманізації і демократизації освіти в Україні;
- визнання пріоритетів загальнолюдських цінностей;
- формування потреби до пізнання світу та людини як соціальної та біологічної істоти;
- засвоєння духовних цінностей;
- виховання патріотизму, поваги до Української держави, її символіки.

Для реалізації цієї мети у школа потребує розумного, творчого вчителя-професіонала, здатного аналізувати отриманні знання та застосовувати їх у своїй діяльності. Складовою частиною професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи у вищому навчальному закладі є його науково-дослідна робота. Важливим напрямком науково-дослідної роботи в межах освітнього процесу є написання і захист курсових та дипломних робіт

Курсова робота є однією з найефективніших видів самостійної науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

Мета написання курсової роботи – поглибити, узагальнити, і закріпити теоретичні знання та практичні уміння майбутніх учителів початкової школи, здобуті у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі».

Курсова робота як важлива форма освітнього процесу сприяє:

- систематизації та узагальненню навчального матеріалу;
- формуванню у майбутнього фахівця умінь самостійно узагальнювати й аналізувати інформаційні джерела (монографії, підручники, навчальні посібники, публікації періодичної преси), використовувати сучасні інформаційні засоби та технології;
- виробленню навичок самостійних творчих досліджень;
- виявленню наукових здібностей студентів.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня роботи, її змісту, структури, форми викладу матеріалу та оформлення.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

Найважливіші загальні вимоги щодо виконання курсової роботи:

- тема курсової розкривається на основі широкого вивчення літератури з даної проблематики;
- курсова робота має чітко визначене оформлення (наближене до вимог щодо оформлення дипломних і дисертаційних робіт), якого обов'язково потрібно дотримуватись;
- текст укладається згідно з планом, самостійно;
- зміст необхідно викладати стисло, логічно, аргументовано, уникаючи загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології;
- при написанні курсової роботи необхідно посилатися на авторів та джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати;
- література може бути довільної давності, але рекомендується використовувати більш сучасну, а з давніх джерел використовувати бажано в основному класичні наукові твори або справді необхідні для обґрунтування чи підтвердження якогось висновку;
- у курсовій роботі містяться елементи наукової творчості, теоретичні висновки висвітлюються у взаємозв'язку з існуючою практикою;
- у курсовій роботі простежується чітка характеристика предмета дослідження, мети та методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів, узагальнення результатів, обґрунтування висновків і практичних рекомендацій.

Курсова робота має характер цільної завершеної роботи як стосовно змісту, вичерпаності теми, так і форми, структури тощо.

Курсова робота може мати реферативний і дослідницький характер.

У першому випадку, робота пишеться на основі опрацьованих науково-літературних джерел, їх аналізу, узагальнення типових положень.

Опрацьовуючи монографії, статті, брошури, методичні рекомендації, що стосуються досліджуваної теми, студент повинен вибрати найголовніше, дати оцінку вивченим дослідженням,

висловити свою точку зору щодо висвітленої проблеми; зв'язно, логічно, послідовно описати досліджуване питання. Опираючись на приклади, аргументуючи певні положення, посилаючись на відповідні наукові джерела, майбутній фахівець має зробити наукові або методичні висновки.

У роботі дослідницького характеру, студент повинен використати як науково-методичну літературу, так і свої спостереження, результати експерименту (якщо він проводився), висунути власні гіпотези тощо. Така робота складається із теоретичної частини (30-40% загального обсягу), аналізу та узагальнення наукових даних, а також висновків.

У написанні курсової роботи виділяються такі етапи:

1. Попереднє ознайомлення з тематикою курсових робіт і консультація з науковим керівником.
2. Вибір теми, об'єкта, предмета та методів дослідження
3. Добір та аналіз наукової літератури з обраної теми
4. Вибір і організація практичного дослідження проблеми
5. Складання плану роботи
6. Власне дослідження – написання тексту роботи (аналіз і узагальнення результатів дослідження)
7. Оформлення курсової роботи
8. Захист курсової роботи

Якість виконання курсової роботи залежить від правильно обраної теми. Тому тему курсової роботи варто обирати, виходячи із актуальності досліджуваного питання, власних наукових уподобань, обізнаності із досліджуваною проблемою, бажанням отримати додаткові знання.

Тематика курсових робіт з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі розробляється кафедрою шкільної педагогіки, психології та окремих методик і знаходиться на факультеті педагогіки та фінансово-економічної діяльності. Із рекомендованого списку здобувач вищої освіти має сам вибрати тему курсової роботи або запропонувати свою, якщо такої теми немає у списку.

Після обрання теми курсової роботи, здобувачеві варто звернутись за порадою до наукового керівника та отримати від нього відповідні завдання та список рекомендованої літератури з даної теми дослідження.

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має містити:

титульний аркуш;
зміст;
вступ;
основну частину;
висновки;
додатки;
список використаних джерел.

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи містить:
найменування вищого навчального закладу та циклової комісії (кафедри), де виконана робота;
назву дисципліни з якої пишеться курсова робота;
тему;
курс, групу, напрям підготовки; спеціальність;
прізвище ім'я, по батькові автора;
прізвище ім'я, по батькові наукового керівника;
посада, вчене звання, науковий ступінь керівника (за наявності).

3.2. Зміст

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел.

3.3. Вступ

Розкриває сутність і стан наукової проблеми, а також її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Далі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими проблемами обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми.

Для формулювання теми дослідження необхідно скористатися формою першої особи множини: «...нами була обрана ця тема дослідження тому, що...», «зважаючи на актуальність проблеми, нами було обрано таку тему курсової роботи...», «опираючись на перераховані наукові дослідження, ми вважаємо за необхідне розкрити деякі сторони згаданої проблеми, а тому тему курсової роботи формулюємо так...» та ін.

Мета і завдання дослідження

Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати *мету* як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виокремлюється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко і змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

У вступі вказуються *експериментальна база* дослідження.

Обов'язково у вступі треба вказати ті наукові та методичні джерела, що лягли в основу написання курсової роботи та дати їм коротку характеристику.

У кінці вступу слід вказати структуру курсової роботи – вступ, кількість розділів, висновки, список додатків та використаної літератури (зазначається кількість найменувань). Подається загальний обсяг сторінок роботи. Наприклад: «Курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків. Список використаних джерел включає не менше 25 найменувань. Шість додатків займають 12 сторінок. Робота викладена на 35 сторінках друкованого тексту».

3.4. Основна частина

Основна частина складається з розділів і параграфів. Кожний новий розділ починається з нової сторінки.

Основна частина роботи містить, як правило, два розділи, які в свою чергу поділяються на параграфи.

У **розділі 1** необхідно:

а) зробити аналіз наукових джерел з психології, педагогіки, методики навчання суспільствознавства, відповідно до проблеми дослідження;

б) розкрити сутність основних понять, використаних у дослідженні (на основі ґрунтовного аналізу літератури, порівняння різних точок зору на сутність певних понять із посиланнями на конкретних авторів і джерела інформації, з цитуванням; визначення системи основних понять, які будуть використані у наступних розділах);

в) висвітлити психолого-педагогічні та методичні аспекти, які стосуються змісту досліджуваної проблеми;

г) зробити аналіз педагогічного досвіду з проблеми дослідження, опрацювавши при цьому навчальні програми, підручники, методичні посібники.

Розділ 2 повинен включати:

а) аналіз масової практики вчителів початкової школи (розкрити суттєві недоліки, відповідно до проблеми дослідження, які спостерігаються у навчально-виховному процесі школи під час реалізації змісту природознавства та впровадження нових технологій; описати передовий досвід вчителів, щодо цієї проблеми);

б) конкретні теоретичні та практичні пропозиції автора щодо вирішення проблеми наукового дослідження;

в) опис методики проведення дослідження;

г) проведення експерименту та аналіз його результативності.

Зміст розділів повинен відповідати темі наукової роботи та повністю її розкривати.

Під час написання основної частини курсової роботи, необхідно дотримуватись таких правил:

1. До формулювання заголовків (назв) розділів і параграфів (пунктів та підпунктів) курсової роботи ставляться чіткі вимоги: чіткість, стислість і синтаксична різноманітність у побудові речень (з перевагою простих, поширених); послідовне і точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи.

2. Нумерувати розділи та параграфи слід арабськими цифрами. Тексти розділів повинні містити посилання на використану літературу.

3. Вести виклад змісту курсової роботи треба від третьої особи, користуючись зворотами: «Ми вирішили запровадити...», «На нашу думку...». У інших випадках слід використовувати такі речення: «У процесі впровадження цього методу у практику спостерігаються...», «Є підстави вважати, що проведена робота...» та ін.

4. При згадуванні у тексті прізвищ вчених, науковців, учителів, їхні ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем. Наприклад: В. О. Сухомлинський, А. П. Коваль та ін.

5. Всі положення, цитати повинні мати посилання на літературу, що була опрацьована, у кінці наведеної цитати у квадратних дужках, при цьому, спочатку зазначається номер джерела у списку літератури, а потім – номер сторінки, звідки взято цитату. Наприклад: [4, с. 5].

3.5. Висновки

Кожний параграф має закінчуватися невеликим висновком (1 абзац) про результати здійсненого у параграфі дослідження: «Отже...», «Таким чином...», «Результати аналізу наукових робіт дозволили нам зробити такі висновки...», «Аналізуючи різні підходи до досліджуваного поняття, ми дійшли висновків...» тощо, який у свою чергу має підтверджувати назву параграфу.

У загальному висновку курсової роботи потрібно лаконічно викласти дані, отримані в результаті дослідження та рекомендації щодо практичного використання здобутих результатів.

3.6. Робота з науковими джерелами та складання списку використаної літератури

Щоб підібрати літературу для опрацювання теми курсової роботи, треба скористатися каталогами, які знаходяться у бібліотеках чи навчальних кабінетах. Найкраще для такої роботи підходить тематичний каталог, у якому розміщені названі праці з окремих проблем чи галузей науки. Крім цього, необхідно вивчити публікації у періодичних джерелах.

Опрацьовуючи літературу, треба записувати основні положення дослівно (у такому випадку необхідно зазначати номер сторінки) або скорочено. Можуть бути такі форми опрацювання літератури: детальний конспект, запис основних положень праць, фактичного матеріалу, власних зауважень тощо; короткі записи із коментарями; записи у формі цитат.

Список використаних джерел містить у собі праці, на які робилися посилання, чи які використовувалися в роботі Список

джерел розміщується в алфавітному порядку та відповідно до вказаних вимог.

3.7. Додатки

Додатки – інформативні матеріали, які не використовуються в роботі при аналізі, а тільки підтверджують якісь положення. Це можуть бути таблиці, схеми, малюнки, зразки планів-конспектів уроків природознавства, розробка сценаріїв позакласних заходів, анкети, тести тощо. Обсяг додатків у загальному обсязі курсової роботи не враховується.

У тексті роботи посилання на додатки має бути обов'язковим.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

Курсову роботу оформляють на білому папері формату А 4 (297X210мм) на одній стороні аркуша через 1,5 міжрядкові інтервали з висотою букв і цифр 14 кеглів шрифтом Times New Roman. Текст необхідно набирати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – по 20мм. Обов'язкова нумерація сторінок. Відстань між заголовком і текстом – 15-20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28-30 рядків по 57-60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів).

Найменування розділів і параграфів повинні бути короткими. Найменування розділів записують у вигляді заголовків (симетрично текстові) великими буквами; найменування параграфів з абзацу малими літерами (крім першої прописної).

Переноси слів у заголовках не допускаються. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Кожен розділ рекомендується починати з нової сторінки.

4.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, параграфів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Номери сторінок проставляються у верхньому правому куті без крапки після цифри. Обсяг текстової частини роботи має бути в межах 25-30 сторінок (без списку використаних джерел і додатків).

Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться. Зразок титульного аркуша курсової роботи наведений у додатку А.

На другій сторінці подається зміст. *Зміст* – це остаточно відредагований план курсової роботи з вказівкою сторінок кожного розділу і параграфа в тексті (див. додаток Б).

Вступ, кожний розділ, висновки, додатки, список використаних джерел слід починати з нової сторінки.

Параграфи варто нумерувати в межах кожного розділу. Номера параграфів складаються з номерів розділу і параграфу, розділених крапкою (1.1.; 1.2. тощо). Наприкінці номера підрозділу також ставиться крапка.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» («Мал.») і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «*Таблиця*» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад, «Продовж. табл. 1.2.»

4.3. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер)

Назва таблиці

	Заголовки граф		Заголовки граф	
	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф	Підзаголовки граф

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

4.4. Ілюстрації

Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагаю уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів.

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.» («Мал.»);
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку № арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображуваного.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсовій роботі є: креслення, рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

4.5. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи студент має давати посилання на певні джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі.

Посилання – це цитата і вказівка на джерело, з якого вона наводиться. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо використовують відомості, матеріали монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказувати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виокремленим двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях[1–7] або [1, с.7] (Джерело розміщене під номером 1 у «Списку використаних джерел» у кінці роботи, сторінка 7).

Загальні вимоги до цитування:

– текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться із збереженням особливостей авторського написання:

Наприклад: Т. Байбара зауважує: «Учень засвоює наукові знання, уважно слухаючи і сприймаючи пояснення вчителя та розглядаючи природні об'єкти і наочні посібники, які

демонструються на уроці, через проведення самостійних спостережень і дослідів над рослинами і тваринами, спостереження явищ і предметів неживої природи, а також за допомогою вивчення матеріалу підручника»;

– пропуск слів, речень допускається без перекручень авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати:

Наприклад: Л. Нарочна вважає: «Яке б педагогічне явище не вивчалось, його потрібно розглядати всебічно, розкривати внутрішні тенденції його розвитку. . .»;

– під час цитування у непрякій формі в самому реченні дається вказівка на авторство, а далі розкривається зміст думки:

Наприклад: Один із засновників методичної системи викладання природознавства, О. Герд, відзначав, що реальні знання людство одержало шляхом спостережень, порівнянь; дослідів, а ніяк не читанням статей [10], тому спостереження є одним з основних методів придбання природничих знань у початкових класах.

– коли у тексті подається цитата, то потрібно посилатися не лише на порядковий номер джерела відповідно із його нумерацією у списку використаних джерел, а й вказувати сторінку наукової роботи, з якої використано цитату:

Наприклад: У підручнику «Дидактика початкової освіти» О. Савченко відзначає: «У навчальному процесі мають використовуватися засоби навчання, різноманітні за функціями, змістом і способами сприймання учнями. Це зумовлено віковими особливостями молодших школярів, багатопредметністю початкової школи, а також логікою процесу пізнання, яке здійснюється через різні види сприймання, мислення й мовлення» [20, с. 317].

– коли автор посилається на одне джерело, але наводить з нього кілька цитат, то у кожному наступному випадку можна вказувати «там само» та номер сторінки, з якої цитується матеріал: [там само, с.5];

– під час посилання на ілюстрації, схеми чи таблиці роботи вказують порядковим номером розділу та ілюстрації (схеми, таблиці)

в ньому , наприклад: рис. 1.2., схема 2.2., табл. 1.4. (у першому розділі другий рисунок, у другому розділі друга схема, у першому розділі четверта таблиця).

4.6. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується в кінці видання

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв тощо.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено у додатку Г.

4.7. Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи.

Кожний новий додаток повинен починатися з нової сторінки

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток....» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б тощо.

5. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Вибір теми курсової роботи.

Під час вибору теми наукової роботи необхідно враховувати наступне: новизна і актуальність самої теми, значимість і ефективність її виконання, можливість її розкриття у відповідний час,

наявність необхідних умов та матеріальної бази для проведення експерименту тощо.

2. Визначення об'єкта і предмета дослідження, постановка мети та завдань.

Об'єктом дослідження теми виступає частина об'єктивної реальності, за якою встановлюється на визначений період цілеспрямоване спостереження. У науковій роботі з методики природознавства об'єктом дослідження може виступати навчально-виховний процес на уроках, в позаурочний час; процес формування предметних умінь; процес формування понять чи уявлень тощо. Проте ні в якому разі об'єктом дослідження при цьому не можуть бути учні, батьки чи вчителі.

Предмет дослідження складають елементи, якими ми можемо вплинути на об'єкт, щоб його вивчити, удосконалити чи змінити. У нашому випадку це є зміст і структура сучасного курсу природознавства у початковій школі, а також форми, методи, прийоми та способи організації навчально-виховного пізнання у процесі вивчення природознавства, нові технології навчання, зв'язок із життям, виховне значення шкільного курсу природознавства, професійна орієнтація і підготовка учнів до життя тощо.

Найважливішим методологічним інструментом дослідження є його **мета**. Вона виступає у формі передбачення результату дослідження.

Із сформульованої мети визначаються **завдання** дослідження. Вони можуть включати в себе: вивчення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження, на основі аналізу значної кількості літературних джерел (наприклад з'ясування сутності природничого поняття, уявлення, виявлення явища, логіки процесу, критеріїв оцінки, принципів та умов їх застосування тощо); всебічне (при потребі й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її стану, типових недоліків і труднощів, вивчення передового досвіду; розробка і обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення даної проблеми (розробки фрагментів уроків, виховних заходів, цілих конспектів, окремих

методів тощо, тобто розробити методичне забезпечення для проведення експерименту); експериментальна перевірка запропонованої системи заходів з точки зору відповідності її критеріям оптимальності (це завдання може ставитися автором лише за умови його необхідності); розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у навчально-виховному процесі з природознавства у початковій школі.

3. Підбір та вивчення літератури.

Обравши тему, студент має підібрати відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали.

Літературні джерела студент підбирає самостійно. Роботу з літературою потрібно починати зі складання повного списку книг, статей, законів та нормативних документів. Для складання картотеки рекомендується використовувати такі каталоги:

- систематичний каталог наукової, навчальної та довідкової літератури університетської бібліотеки;
- каталог періодичних видань, довідників і нормативних матеріалів – у читальному залі бібліотеки;
- систематичні каталоги інших бібліотек.

4. Складання плану роботи.

На основі вивчення спеціальної літератури, нормативних документів, статистичних збірників студент складає розгорнутий план курсової роботи (можливо, в кількох варіантах), який погоджує з викладачем – керівником курсової роботи.

План – це основа роботи, тому його складання є одним із найважливіших етапів її підготовки. План повинен відобразити напрями дослідження обраної теми, логічний зв'язок між її окремими частинами, проблемну постановку окремих питань. Із складеного плану видно, наскільки студент засвоїв матеріал обраної теми, як він зрозумів проблему в цілому і зумів виокремити суттєві, головні напрями дослідження. Від правильно складеного плану багато в чому залежить і кінцевий результат виконаної роботи.

Після узгодження плану студент починає писати курсову роботу. Під час її написання план може уточнюватись. Уточнення додатково погоджуються з керівником.

5. Вивчення передового досвіду та підготовка матеріалів для експерименту.

6. Проведення дослідницької діяльності та експерименту в школі, полягає у:

- ✓ визначенні місця проведення експерименту, його обсягу та тривалості;
- ✓ розробці необхідних методичних матеріалів для проведення експерименту;
- ✓ виборі критеріїв оцінки і методів обробки результатів, отриманих під час контрольних зрізів;
- ✓ аналізові результатів, інтерпретація експерименту, опрацювання результатів експериментальної роботи, обґрунтування методичних рекомендацій та загальні висновки

6. ТЕРМІНИ ЗДАЧІ КОЖНОГО ЕТАПУ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Етап роботи над курсовим проектом	Термін узгодження та здачі науковому керівнику	
	I семестр	II семестр
Вибір теми		Квітень-травень навчального курсу, що передуює випускному
Аналіз літератури щодо теми дослідження	Протягом вересня та першої половини жовтня випускного курсу	
Складання та узгодження плану курсової роботи	Протягом вересня та першої половини жовтня	
Поточні	За індивідуальною	За індивідуальною

консультації	домовленістю з науковим керівником	домовленістю з науковим керівником
Написання I розділу курсового проекту	Кінець жовтня – початок листопада	
Написання та здача повного варіанту	Початок грудня	
Виправлення помилок		Січень-лютий випускного курсу
Здача остаточного варіанта роботи		За два тижні до захисту
Захист курсової роботи		У період залікової сесії

7. РЕЦЕНЗУВАННЯ І ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу рецензує викладач–керівник курсової роботи. У рецензії відзначаються позитивні сторони і недоліки роботи, допущена чи не допущена вона до захисту.

Роботи, які не відповідають установленим вимогам, повертаються на доопрацювання. Робота з незадовільною оцінкою підлягає переробленню протягом терміну, встановленого кафедрою.

Порядок захисту курсової роботи:

1. Виступ автора (до 5 хвилин), в якому розкривається основний зміст роботи, результати експериментального дослідження, висловлюються власні пропозиції та методичні рекомендації.

2. Відповіді автора на запитання членів комісії та присутніх на захисті студентів щодо досліджуваної проблеми.

3. Оцінювання членами комісії змісту та захисту курсової роботи.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

За результатами захисту курсової роботи студент отримує оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), яку викладач виставляє в екзаменаційну відомість.

Під час оцінювання курсової роботи враховується: актуальність теми, її обґрунтування; глибина аналізу використаної літератури; аналіз сучасного педагогічного досвіду, передового досвіду вчителів та вміння розробити методику експерименту й опрацювати його результати; ступінь самостійності і творчого підходу студента до написання курсової роботи, використання новітніх технологій; мовностилістична грамотність у написанні роботи; правильність та оригінальність оформлення курсової роботи. Виконання курсової роботи має вирішувати не стільки наукові проблеми, скільки бути свідченням того, що автор навчився самостійно вести науковий пошук, бачити професійні проблеми і знати та вміти використати найзагальніші методи і прийоми їх вирішення.

Оцінку **«відмінно»** отримує здобувач вищої освіти, у якого акуратно і правильно оформлена курсова робота, вона має цільову спрямованість, містить практичний результат і глибокий аналіз питань обраної теми, висновки про позитивні моменти і недоліки, пропозиції щодо усунення недоліків.

Оцінку **«добре»** одержує здобувач вищої освіти за роботу, у якій виконані всі зазначені вимоги, але є деякі недоліки методичного характеру, недостатньо аргументовані висновки й пропозиції. Робота має бути виконана правильно й акуратно.

Оцінку **«задовільно»** отримує здобувач вищої освіти, у якого робота містить недостатньо елементів наукового дослідження, неглибокий аналіз, висновки і пропозиції погано аргументовані, текст оформлений неакуратно.

Якщо при захисті курсової роботи здобувач вищої освіти отримав оцінку **«незадовільно»**, то рішенням кафедри йому пропонується нова тема роботи, яку потрібно виконати у встановлений термін.

Узагальнені критерії оцінювання якості виконання курсової роботи наведені у додатку Д.

9. ДОДАТКОВІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

У процесі написання курсової роботи керівником надаються консультації щодо її виконання. Студент зобов'язаний радитися з науковим керівником. Якщо цього не відбувалося, робота для перевірки й оцінювання не приймається.

Повністю оформлену роботу потрібно здати на перевірку керівникові. При необхідності вона доопрацьовується, а потім допускається до захисту.

1. На **кожному етапі** написання курсової роботи керівнику подається чернетка, у якій:

- 1) виокремлено абзаци;
- 2) пронумеровані сторінки;
- 3) текст набраний через два інтервали (для запису зауважень).

2. Науковий керівник має право записувати зауваження на чернетці, але не зобов'язаний виправляти орфографічні, пунктуаційні та граматичні помилки. Робота з великою кількістю таких помилок не рецензується і повертається студентові.

3. Кількість використаних наукових джерел у переліку має складати не менше 25 одиниць для написання курсового проекту.

4. Тексти творів, анкет, зразки учнівських робіт, значна кількість таблиць та рисунків подаються в додатках.

5. Робота виконується від першої особи множини: «Ми підтримуємо думку ...», «...проаналізувавши різні підходи до поняття «екологічна культура» ми визначаємо його як...».

6. Курсова робота, написана на тему, не запропоновану кафедрою або видозмінена студентом, для перевірки не приймається!

10. СПИСОК ВИКОРИСТАНІ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. Підручник. Київ: АБУ, 2002. 280 с.
2. Борисова Н. Методологія та методи соціальних досліджень Київ: ДЦССМ, 2003. 216 с.
3. Бюлетень Вищої Атестаційної Комісії України. Спеціальний випуск / Гол. редактор І. Журавльова. № 25 (115). 2009. 48 с.
4. Волкова Н. Педагогіка. Київ: Академія, 2001. 576 с.
5. Гончаренко С. Педагогічні дослідження. Київ: АПН України, 1995. 45 с.
6. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 №1556-VII. *Відомості Верховної ради (ВВР)*, 2014. № 37. 38, ст. 2004.
7. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4.07.2002 р. № 40-IV: URL : <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2013/04> (дата звернення 20.02.22)
8. Курсові роботи з методики викладання освітньої галузі «Природознавство». Методичні рекомендації. /Грітченко Т. Я. Умань: СПД Жовтий, 2016. 29 с.
9. Крушельницька О. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Конференція. 2003. 192 с.
10. Кушнарєнко Н. Наукова обробка документів. Київ: Вікар, 2003. 328 с.
11. Недодатко Н. Навчально-дослідницька діяльність та її характерні ознаки. *Рідна школа*. 2001. № 11. С. 12–14.
12. Курсова робота з соціальної педагогіки: Методичні рекомендації / Укл. Є. Немкова. Чернівці: Чернівецький національний ун-т, 2010. 16 с.
13. П'ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник. Київ, 2003. 116 с.
14. Стеченко Д., Чмир О. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2005. 309 с.
15. Шейко В., Кушнарєнко Н. Організація та методика науково - дослідницької діяльності: підручник. 5-те вид., стер. Київ: Знання, 2006. 307 с.

Додаток А

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

**КАФЕДРА ШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
ОКРЕМИХ МЕТОДИК**

КУРСОВА РОБОТА

з методики навчання громадянської та історичної освітньої галузі
на тему

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ
«Я ДОСЛІДЖУЮСВІТ» ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Здобувач (ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціал)

м. Вінниця - 20__ рік

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ	5
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
1.1. Сутність інформаційно-комунікаційних технологій навчання, як інноваційних технологій навчально-виховного процесу початкової школи	5
1.2. Переваги і недоліки використання ІКТ на уроках в початковій школі	14
РОЗДІЛ 2.	20
АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА	
УРОКАХ ПРЕДМЕТА «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	
ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ	
2.1. Особливості використання ІКТ на уроках « Я досліджую світ»	20
2.2. Використання ІКТ у пізнавальній діяльності учнів	28
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	41

Приклад оформлення вступу курсової роботи

ВСТУП

Актуальність дослідження. Початкова школа – фундамент для майбутньої освіти, від якості якого залежить подальше навчання дитини. Довгий час в системі освіти вона розглядалася як ступінь освіти, де учень повинен освоїти такі основні навички, як читання, письмо, рахунок. А на сучасному етапі на початкову школу ставляться такі завдання: розвинути активність, самостійність, зберегти пізнавальну активність і створити умови для гармонійного входження дитини в освітній простір, підтримати її здоров'я та емоційне благополуччя. Саме ці якості учнів розвиваються за допомогою впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес.

Інформаційно-комунікаційні технології здійснюють вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації їхньої навчальної діяльності.

Інноваційно-комунікаційні технології у своїх працях досліджували:, Н. Бібік, І. Зязюн, Т. Назарова, А Нісімчук, О. Пометун, Г. Селевко, І. Смолюк та ін.

Проаналізувавши праці вищезгаданих науковців варто зазначити, що запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у початковій ланці загальноосвітньої школи – це необхідність сьогодення, оскільки більшість учнів ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати школа.

Будучи універсальними засобами навчання інформаційно-комунікаційні технології дозволяють не тільки формувати в учнів знання, вміння та навички, але й розвивати їхні особистісні якості, задовольняти їхні пізнавальні інтереси. У науково-педагогічних дослідженнях зазначається, що ІКТ впливають на формування теоретичного, творчого та рефлексивного мислення учнів, збагачують сприйняття навчального матеріалу, сприяють його науковому розумінню. Також вони дають змогу максимально розкрити зміст уроку, стимулюють активність учнів, розвивають їхні творчі здібності.

Таким чином, використання ІКТ в початковій школі – це не просто нове віяння часу, а необхідність і пошук нового сенсу уроку.

Актуальність теми курсового дослідження, важливе практичне значення впровадження її у початковій школі зумовили вибір теми курсової роботи: **«Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках «Я досліджую світ» для формування пізнавальної активності молодших школярів».**

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, описати можливості використання ІКТ на уроках «Я досліджую світ» та обґрунтувати значення використання ІКТ у пізнавальній діяльності учнів початкової школи.

На основі визначеної мети вирішуються такі **завдання:**

- визначити роль і місце ІКТ у навчальному процесі на уроках «Я досліджую світ»;
- визначити роль і місце ІКТ у стимулюванні творчої активності учнів на уроках «Я досліджую світ»;
- перевірити ефективність застосування ІКТ на уроках «Я досліджую світ».

Об'єктом дослідження є навчальний процес у початковій школі, спрямований на використання ІКТ на уроках «Я досліджую світ».

Предмет дослідження – інформаційно-комунікаційні технології навчання як засіб формування ключових компетентностей учнів при вивченні предмету «Я досліджую світ».

Відповідно до поставленої мети визначені **завдання дослідження:**

1)охарактеризувати сутність інформаційно-комунікаційних технологій як інноваційних технологій;

2)визначити переваги та недоліки використання ІКТ в початковій школі

3)виявити та обґрунтувати педагогічні умови, які будуть запорукою ефективності формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ» під час використання ІКТ;

4)розробити методичні рекомендації до використання ІКТ на уроках «Я досліджую світ».

З метою реалізації поставлених завдань застосовувались такі **методи дослідження:** теоретичний аналіз методичної літератури, навчальної програми, підручників; спостереження за навчально-виховним процесом початкової школи; бесіди з учителями; анкетування; математичний метод у процесі аналізу експериментальних даних.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Курсова робота розміщена на 50 сторінках.

**Приклади оформлення бібліографічного опису у списку
використаних джерел (За ДСТУ 2015 р.)**

Законодавчі та нормативні документи

Закон України «Про вищу освіту» : за станом на 19 жовтня 2006 / Верховна Рада України. офіц. вид. Київ : Парламентське вид-во, 2006. 64 с.

Дисертація

Острианська О. А. Формування комплексних педагогічних умінь у майбутніх учителів початкових класів : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04. Київ, 2002. 259 с.

Автореферат

Кравчук О. В. Підготовка майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій у процесі вивчення суспільствознавчо-природознавчих дисциплін у початковій школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ, 2009. 20 с.

Монографія

Комар О. А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій : теоретико-методичні аспекти : монографія. Умань : РВЦ «Софія», 2008. 328 с.

Словник

Новий тлумачний словник української мови : в 3 т. / укл. Василь Яременко, Оксана Сліпущко. Київ : Аконіт, 2006. Т. 3. 864 с.

Підручник, посібник

Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

Стаття із збірки творів

Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 3. 612 с.

Стаття в журналі

Коваль Л. В. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів. *Науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України*. 2007. № 6–7. С. 82–87.

Тези доповіді на конференції

Осадченко І. І. Дидактичні особливості застосування технологій інтерактивного навчання у підготовці майбутніх учителів початкових класів. *Формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи в умовах ВНЗ : мат. Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Умань : ПП Жовтий О. О., 2009. С. 67–70.

Додаток Д

Узагальнені критерії оцінювання якості виконання курсової роботи

N	Назва частини роботи	Критерії оцінювання роботи	Максимальна
	Вступ	Рівень актуальності проблеми	5
		Наявність, повнота і відповідність вимогам до науково-дослідного апарату	5
			10
	Теоретичний розділ	Теоретична обґрунтованість проблеми та шляхів її розв’язання, наявність аналізу ключових понять	15
		Критичність аналізу, наявність власної позиції	10
			25
	Практичний розділ	Відповідність емпіричних матеріалів теоретичним посилкам. Повнота емпіричного дослідження	20
		Обґрунтованість висновків, що впливають із результатів емпіричних досліджень	10
		Наявність наочного представлення емпіричних матеріалів (графіки, діаграми, таблиці)	5
			35
	Висновки	Повнота висновків та їх відповідність завданням	10
	Список використаних джерел	Правильність оформлення літературних джерел	1
		Відповідність використаних літературних джерел темі дослідження	1
		Наявність сучасних видань (за останні 6 років)	1
		Логічний зв’язок з посиланнями в тексті	1
		Достатність кількості джерел (не менше 40)	1
			5
	Захист роботи	Відповідність доповіді змісту випускної кваліфікаційної роботи	5
		Повнота відповідей на запитання	5
		Якість вербального висвітлення доповіді	5
			15
	Наявність додатків		5
	Наявність у роботі граматичних, орфографічних, технічних помилок		-5
РАЗОМ			100

Мовленнєві стандарти для написання курсової роботи

Проблема ...перебуває у центрі уваги...

Цей підхід базується на дослідженнях...

Зазначимо, що...

Заслуговує на особливу увагу...

Таким чином, як бачимо,...

Прийнято вважати, що...

Так, у словниках ... поняття...

Загальновідомо, що...

Є думка, що...

Згідно з точкою зору...

Відповідно до концепції...

Як вважає...

Існуючі точки зору з цього питання можна класифікувати таким чином...

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про неоднозначність визначення поняття...

Проаналізувавши ці умови, ... вважаємо за необхідне подати їх таким чином...

Дослідженням цієї проблеми займалися...

У підкріплення цієї думки наведемо слова...

Можна погодитися з визначенням...

Таким чином, проведене дослідження підтверджує, що...

Аналізуючи різні підходи до досліджуваного поняття, ми стверджуємо, що...

Отже, є всі підстави зробити такий висновок...

Як підсумок зазначимо, що...

Сформулюємо основні висновки та рекомендації...

Підсумовуючи все сказане, відзначимо, що...

Здійснене дослідження дозволяє зробити такі висновки...

Приклад оформлення висновків курсової роботи
ВИСНОВКИ

Використання інноваційних технологій дає змогу створити на уроці природне середовище, допомагає розбудити творче начало в учнів, розвиває їхнє мислення і формує навички, необхідні для сучасного суспільства. При цьому змінюється парадигма навчання, більше уваги приділяється виробленню уміння самостійно здобувати знання в умовах дослідницької діяльності. Застосування інноваційних технологій у навчанні посилює зв'язок між предметами, що сприяє створенню нових інтегрованих курсів навчання і налагодження зв'язку між державними стандартами освіти.

Застосування інформаційних комунікаційних технологій в освітньому процесі початкової школи допомагає формувати навички активного сприймання навчального матеріалу; прищеплює знання, що в цілому є важливою передумовою збагачення культури молодших школярів. Заняття стають яскравими і цікавими.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій відкриває практично необмежені можливості для творчої діяльності як учнів, так і вчителів. Однак слід зазначити марність їх застосування при традиційному інформаційно-пояснювальному підході до навчання.

Застосування комп'ютера у навчанні на уроках «Я досліджую світ» дає можливість розширити світогляд учнів, сприяє кращому засвоєнню ними навчального матеріалу, підвищенню пізнавальної активності, зростанню інтересу до навчання, формуванню і розвитку творчих здібностей, розвитку наочно-образного, просторового і логічного мислення, уяви, спостережливості, уваги, фантазії, формуванню загальнонаукових умінь та навичок, умінь використовувати програмний засіб як інструмент пізнавальної діяльності.

Для вчителя застосування ІКТ – це багатоцільове вирішення проблеми уроку: вдосконалення навчального процесу, надання можливості отримати більший обсяг інформації, розвиток активності учнів, індивідуалізація та диференціація навчання; урізноманітнення форм роботи, підвищення зацікавленості учнів предметами, темами, що вивчаються; розвиток самостійності та логічності мислення; контроль знань умінь і навичок.

Використання нових інформаційних технологій у навчально-виховному процесі ініціює процеси розвитку наочно-образного і теоретичного типів мислення, а також сприятливо впливає на розвиток творчого, інтелектуального потенціалу учнів.

Таким чином, ІКТ істотно допомагають педагогу в його роботі. Це і підбір додаткового текстового та ілюстративного матеріалу, створення карток з індивідуальними завданнями та додатковими пізнавальними текстами, створення електронної бази моніторингу, систематизація і збереження особистих методичних напрацювань, підготовка звітної документації, оформлення навчальних стендів. Все це дозволяє при більш низьких витратах часу отримати більш високий результат в навчанні дітей:

- застосування ІКТ на заняттях підсилює позитивну мотивацію навчання, активізує пізнавальну діяльність учнів;
- використання ІКТ дозволяє проводити уроки на високому естетичному та емоційному рівні; забезпечує наочність, залучення великої кількості дидактичного матеріалу;
- сприяє збільшенню обсягу виконуваної роботи на уроці в 1,5 – 2 рази; забезпеченню високого рівня диференціації навчання;
- розширює можливість самостійної діяльності молодших школярів та забезпечує доступ до різних довідкових систем, електронних бібліотек, інших інформаційних ресурсів.

Вважаємо, що найдоцільніше, використовувати ІКТ варто у поєднанні з інтерактивними методами навчання (робота в парах, робота в групах, мозковий штурм, мікрофон, займи позицію, асоціативний куш та ін.).

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що застосування ІКТ в початковій школі дозволяє:

- активізувати пізнавальну діяльність учнів;
- досягати цілей навчання за допомогою сучасних електронних навчальних матеріалів, призначених для використання на уроках в початковій школі;
- індивідуально підійти до учня, застосовуючи різнорівневі завдання;
- підвищити якість засвоєння матеріалу;
- здійснити диференційований підхід до учнів з різним рівнем готовності до навчання;
- розвивати навички самоосвіти і самоконтролю у молодших школярів;
- підвищувати рівень комфортності навчання;
- проводити уроки на високому естетичному рівні (музика, анімація);
- розвивати вміння учнів орієнтуватися в інформаційних потоках навколишнього світу,
- перейти від пояснювально-ілюстрованого способу навчання до діяльнісного, при якому дитина стає активним суб'єктом навчальної діяльності;
- підвищити активність та ініціативність молодших школярів на уроці;
- розвивати інформаційне мислення школярів, формувати інформаційно-комунікаційні компетенції;
- підвищенню мотивації та пізнавальної активності за рахунок різноманітності форм роботи, розвивати творчі здібності учнів;

Тематика курсових робіт

1. Особливості національного виховання на уроках «Я досліджую світ»
2. Формування знань про права та обов'язки громадян України на уроках «Я досліджую світ»
3. Формування громадянської компетентності учнів початкової школи на «Я досліджую світ»
4. Формування в учнів початкової школи уявлень про соціальні норми на уроках «Я досліджую світ»
5. Формування моральних цінностей у молодших школярів на уроках «Я досліджую світ»
6. Використання технології інтерактивного навчання на уроках «Я досліджую світ»
7. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на «Я досліджую світ» для формування пізнавальної активності молодших школярів
8. Специфіка формування культурологічних знань на уроках «Я досліджую світ» Формування у молодших школярів уявлень про етико-моральні норми поведінки на уроках «Я досліджую світ»
9. Методика формування знань про Україну як суверенну державу на уроках «Я досліджую світ»
10. Методика проведення уроків змістової лінії «Я – європеєць» в курсі вивчення предмета «Я досліджую світ»
11. Формування економічної компетентності молодших школярів на уроках «Я досліджую світ»
12. Шляхи реалізації принципів науковості та зв'язку навчання з життям на роках «Я у світі»
13. Розвиток інформаційної культури молодших школярів на «Я досліджую світ»

14. Формування пізнавальних інтересів в учнів молодшого шкільного віку в процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

15. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

16. Методика організації дидактичних ігор на уроках «Я досліджую світ»

17. Організація самостійної роботи учнів на уроках «Я досліджую світ»

18. Естетичне виховання учнів на уроках «Я досліджую світ»

19. » та в позаурочний час

20. Виховання емоційно-ціннісного ставлення до людини і суспільства у молодших школярів